CONCLUZIILE AVOCATULUI GENERAL
YVES BOT
prezentate la 3 iulie 2007 [1]

1. Prezenta procedură preliminară privește regimul olandez de impozitare a organismelor de plasament colectiv stabilite în Țările de Jos. Acest regim este astfel conceput încât impozitul datorat acestui stat membru pentru dividendele încasate de aceste organisme nu este suportat de acestea, ci, după distribuirea profitului, de către ansamblul acționarilor lor. În acest scop, impozitul pe dividendele plătite organismelor de plasament colectiv de către societăți stabilite în Țările de Jos și reținut la sursă de aceste societăți este rambursat acestor organisme.

2. Organismele de plasament colectiv primesc de asemenea, din partea Regatului Țărilor de Jos, o compensație pentru impozitul reținut în străinătate asupra dividendelor care provin din alte țări. Acestei compensații i se aplică două limitări. În primul rând, aceasta este limitată la cuantumul impozitului străin pe care o persoană fizică cu reședința în Țările de Jos ar putea să îl deducă din impozitul olandez în temeiul unei convenții pentru evitarea dublei impuneri încheiate între Regatul Țărilor de Jos și țara în care se efectuează investiția. În al doilea rând, compensația este redusă în funcție de participarea la capitalul organismului respectiv a unor acționari care nu au reședința sau nu sunt stabiliți în Țările de Jos.

3. Hoge Raad der Nederlanden (Țările de Jos) adresează Curții mai multe întrebări preliminare care să îi permită să aprecieze compatibilitatea acestor două limitări cu normele Tratatului CE privind libera circulație a capitalurilor.

4. În cadrul prezentelor concluzii, vom aminti principalele linii ale jurisprudenței privind cadrul competenței statelor membre în domeniul fiscalității dividendelor și al evitării dublei impuneri. Vom arăta motivele pentru care, având în vedere această jurisprudență, cele două restricții menționate sunt, în opinia noastră, contrare dispozițiilor articolelor 56 CE și 58 CE.

1 — Limba originală: franceza.

I — Cadrul juridic

A — *Dreptul comunitar*

5. Potrivit articolului 56 alineatul (1) CE, în temeiul dispozițiilor capitolului din care face parte acest articol, sunt interzise orice restricții privind circulația capitalurilor între statele membre, precum și între statele membre și țările terțe.

6. Articolul 57 alineatul (1) CE prevede măsuri tranzitorii cu privire la țările terțe. Acesta prevede:

„Articolul 56 [CE] nu aduce atingere aplicării, în raport cu țările terțe, a restricțiilor în vigoare la 31 decembrie 1993 în temeiul dreptului intern sau al dreptului comunitar, adoptate cu privire la circulația capitalurilor având ca destinație țări terțe sau provenind din țări terțe, în cazul în care acestea implică investiții directe, inclusiv investițiile imobiliare, stabilirea, prestarea de servicii financiare sau admiterea de valori mobiliare pe piețele de capital."

7. În sfârșit, articolul 58 prevede:

„(1) Articolul 56 [CE] nu aduce atingere dreptului statelor membre:

(a) de a aplica dispozițiile incidente ale legislațiilor fiscale care stabilesc o distincție între contribuabilii care nu se găsesc în aceeași situație în ceea ce privește reședința lor sau locul unde capitalurile lor au fost investite;

(b) de a adopta toate măsurile necesare pentru a combate încălcarea actelor lor cu putere de lege și a normelor lor administrative, în special în domeniul fiscal sau al supravegherii prudențiale a instituțiilor financiare, de a stabili proceduri de declarare a circulației capitalurilor în scopul informării administrative sau statistice ori de a adopta măsuri justificate de motive de ordine publică sau siguranță publică.

[…]

(3) Măsurile și procedurile menționate [la alineatul (l)] nu trebuie să constituie un

mijloc de discriminare arbitrară și nici o restrângere disimulată a liberei circulații a capitalurilor și plăților, astfel cum este aceasta definită la articolul 56 [CE]."

B — *Dreptul național*

8. Regimul fiscal al organismelor de plasament colectiv este prevăzut, în dreptul olandez, la articolul 28 din Legea privind impozitul pe profit din 1969 (Wet op de vennootschapsbelasting) și la articolul 6 din Decretul privind organismele de plasament colectiv (Besluit beleggingsinstellingen).

9. Potrivit articolului 28 din Legea privind impozitul pe profit, un organism de plasament colectiv este definit ca fiind orice organism care are forma unei societăți pe acțiuni, a unei societăți private cu răspundere limitată sau a unui fond comun de plasament, care este stabilit în Țările de Jos și care are ca obiect și ca activitate efectivă investițiile [2].

10. Regimul special căruia îi sunt supuse organismele de plasament colectiv este conceput pentru a apropia cât mai mult posibil sarcina fiscală aferentă veniturilor din investițiile efectuate de aceste organisme de aceea aferentă investițiilor realizate direct de către particulari. Prin urmare, venitul rezultat din investițiile unor astfel de organisme este impozitat, pe cât posibil, ca și cum ar reprezenta un produs de care acționarii acestora ar beneficia în mod direct. Această apropiere se realizează astfel.

11. Profitul obținut de un organism de plasament colectiv este supus impozitului pe profit, însă cota de impozitare este egală cu zero. În schimb, acest profit trebuie, în principiu, să fie distribuit integral acționarilor în termen de opt luni de la încheierea anului fiscal respectiv.

12. În cazul în care un organism de plasament colectiv deține participații în societăți stabilite în Țările de Jos și primește dividende de la aceste societăți, acesta beneficiază de rambursarea impozitului olandez care a fost aplicat acestor dividende, prelevat printr-o reținere la sursă efectuată de societățile care au distribuit dividendele.

13. În cazul în care un organism de plasament colectiv primește dividende de la societăți stabilite în alte țări, care au fost deja impozitate în aceste țări, sistemul este următorul.

2 — Potrivit instanței de trimitere, celelalte condiții necesare nu sunt relevante în speță.

14. În dreptul olandez, dreptul comun privind evitarea dublei impuneri nu prevede imputarea impozitului străin. Regatul Țărilor de Jos limitează imputarea impozitului străin asupra impozitului pe profit la cuantumul care corespunde părții din impozitul pe profit olandez ce poate fi atribuită în mod proporțional dividendelor în cauză.

15. În măsura în care profitului obținut de un organism de plasament colectiv i se aplică o cotă de impozitare egală cu zero și, în consecință, niciun impozit nu poate fi atribuit în mod proporțional dividendelor care provin din alte țări, reglementarea olandeză prevede un așa-numit sistem „de compensare" a impozitului prelevat în străinătate până la nivelul impozitului olandez care ar putea fi atribuit acestor dividende.

16. Acest sistem de compensare cunoaște totuși două limitări, care sunt contestate prin acțiunea principală.

17. Pe de o parte, compensația nu se acordă decât dacă, în cazul investițiilor directe efectuate de acționari care au reședința sau sunt stabiliți în Țările de Jos, aceștia ar putea să se prevaleze de un drept la imputarea impozitului străin asupra impozitului olandez, în temeiul legii de instituire a cadrului fiscal sau al unei convenții pentru evitarea dublei impuneri.

18. Pe de altă parte, cuantumul compensației este redus în funcție de participarea, la capitalul organismului de plasament colectiv, a unor acționari care nu au reședința sau care nu sunt stabiliți în Țările de Jos.

19. În conformitate cu articolul 6 din Decretul privind organismele de plasament colectiv, în cazul în care un astfel de organism are acționari care nu au reședința sau nu sunt stabiliți în Țările de Jos, cuantumul compensației se calculează potrivit formulei de mai jos:

$$T = B \times 7\ Sr/(10\ S - 3\ Sr)$$

T reprezintă compensația; B reprezintă cuantumul impozitului care ar fi deductibil dacă toți acționarii ar fi impozitați în Țările de Jos; Sr reprezintă cuantumul vărsat, la momentul relevant, al acțiunilor sau al participațiilor la capitalul organismului de plasament colectiv deținute, direct sau prin intermediul altor organisme de plasament colectiv, de persoane fizice cu reședința în Țările de Jos sau de plătitori de impozit pe profit, alții decât organismele de plasament colectiv, stabiliți în Țările de Jos; S reprezintă cuantumul vărsat, la același moment, al tuturor

acțiunilor sau al participațiilor la capitalul organismului de plasament colectiv aflate în circulație.

20. În ceea ce privește acționarii unui organism de plasament colectiv, aceștia sunt supuși plății impozitului olandez pe profitul distribuit de acest organism, care face obiectul unei reținere la sursă din partea organismului distribuitor.

21. În ceea ce privește acționarii care au reședința sau sunt stabiliți în Țările de Jos, această reținere constituie un impozit plătit în avans. Reținerea din profit se impută asupra impozitului pe venit sau asupra impozitului pe profit pe care îl datorează acești acționari și este rambursată în măsura în care depășește cuantumul impozitului respectiv. În ceea ce privește acționarii care au reședința sau sunt stabiliți în altă țară, impozitul reținut nu face obiectul unei restituiri decât în cazul în care se prevede astfel într-o convenție pentru evitarea dublei impuneri sau în Legea olandeză de instituire a cadrului fiscal.

22. Instanța de trimitere arată că, în temeiul acestui regim, nu organismul de plasament colectiv este cel impozitat pentru dividendele pe care le încasează, ci, după distribuirea profitului, acționarii organismului respectiv.

II — Situația de fapt și procedura din acțiunea principală

23. Societatea Orange European Smallcap Fund NV [3] are ca obiect investirea de fonduri în valori mobiliare și în alte active, potrivit principiului repartizării riscurilor. Societatea are sediul în Amsterdam. Pe plan fiscal, OESF este considerată un organism de plasament colectiv în sensul articolului 28 din Legea privind impozitul pe profit.

24. Aceasta administrează, în portofoliul său, titluri emise de întreprinderi europene cotate la bursă. Instanța de trimitere precizează că, în cursul exercițiului financiar în cauză, participațiile deținute de OESF la societăți stabilite în afara Țărilor de Jos nu îi permiteau acesteia să decidă cu privire la activitățile societăților menționate.

25. Acționarii OESF sunt persoane fizice și juridice. În cursul exercițiului financiar relevant în speță, majoritatea acestor acționari aveau reședința sau erau stabiliți în Țările de Jos. Unii acționari aveau reședința sau erau stabiliți în alte state membre (Belgia, Germania, Franța, Luxemburg și Regatul Unit) sau în țări terțe (Statele Unite și Elveția).

3 — Denumită în continuare „OESF”.

26. În cursul exercițiului financiar 1997/1998, OESF a primit dividende aferente participațiilor în societăți străine într-un cuantum corespunzător sumei de 5 257 519,15 NLG. Aceste dividende au fost impozitate în străinătate, prin reținere la sursă, cu un cuantum corespunzător sumei de 735 320 NLG. Această sumă cuprindea impozite prelevate în Germania și în Portugalia, în valoare de 132 339 NLG și, respectiv, 9 905 NLG.

27. OESF a solicitat administrației fiscale olandeze să beneficieze de o compensație pentru impozitele plătite în străinătate, calculată pe baza sumei totale de 735 320 NLG.

28. Administrația fiscală a apreciat că impozitele plătite în Germania și în Portugalia trebuiau excluse din baza de calcul. Această excludere a fost justificată prin faptul că, pentru exercițiul financiar în cauză, convenția încheiată între Regatul Țărilor de Jos și Republica Federală Germania nu prevedea un drept la imputarea impozitului german reținut asupra dividendelor provenind din Germania plătite unui rezident olandez și nu fusese încheiată nicio convenție pentru evitarea dublei impuneri între Regatul Țărilor de Jos și Republica Portugheză.

29. Prin urmare, administrația fiscală a luat ca bază de calcul a compensației suma de 593 076 NLG. În continuare, în conformitate cu metoda prevăzută la articolul 6 din Decretul privind organismele de plasament colectiv, aplicabilă în cazul în care acționarii nu sunt în exclusivitate persoane fizice sau juridice care au reședința sau sunt stabilite în Țările de Jos, administrația fiscală a stabilit valoarea compensației la 418 013 NLG.

30. Gerechtshof te Amsterdam (Curtea de Apel din Amsterdam), sesizată cu acțiunea formulată de OESF, a anulat decizia administrației fiscale și a stabilit această sumă la 622 006 NLG. Această instanță a apreciat că atât excluderea impozitelor reținute în Germania și în Portugalia din baza de calcul a compensației, cât și diminuarea acesteia din urmă proporțional cu participarea la capitalul OESF a unor acționari care au reședința sau sunt stabiliți în străinătate constituie un obstacol nejustificat în calea liberei circulații a capitalurilor.

31. Staatssecretaris van Financiën (secretarul de stat pentru finanțe) a formulat recurs împotriva acestei hotărâri. Acesta a contestat poziția susținută de Gerechtshof te Amsterdam în ceea ce privește atât luarea în considerare a impozitelor prelevate în Germania și în Portugalia, cât și reducerea compensației în funcție de participațiile deținute de acționari care au reședința sau sunt stabiliți în afara Țărilor de Jos.

III — Trimiterea preliminară

32. Hoge Raad der Nederlanden a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

„1) Articolul 56 CE coroborat cu articolul 58 alineatul (1) CE trebuie interpretat în sensul că interzice orice reglementare a unui stat membru care, în condițiile în care prevede în favoarea organismelor de plasament colectiv cu caracter fiscal o compensație destinată să țină seama de prelevările fiscale efectuate la sursă de către un alt stat membru asupra dividendelor plătite organismelor respective, restrânge – pentru motivele descrise la punctul 5.2.1 *in fine* din prezenta hotărâre – compensația menționată:

a) la cuantumul pe care o persoană fizică cu reședința în Țările de Jos ar fi putut să îl impute în temeiul unui tratat încheiat în domeniul fiscal cu celălalt stat membru;

b) dacă și în măsura în care acționariatul organismelor de plasament colectiv cu caracter fiscal este constituit din persoane fizice care nu au reședința în Țările de Jos sau din organisme care nu sunt supuse plății impozitului olandez pe profit?

2) Dacă răspunsul la prima întrebare este total sau parțial afirmativ:

a) Noțiunea «investiții directe» în sensul articolului 57 alineatul (1) CE include deținerea unui pachet de acțiuni emise de o societate în cazul în care deținătorul acestora le deține numai ca investiție, iar mărimea acestui pachet nu îi permite să exercite o influență determinantă asupra gestiunii sau controlul acestei societăți?

b) O restricție privind circulația capitalurilor legată de prelevarea de impozite, care ar fi nelegală dacă ar afecta operațiuni transnaționale în cadrul Comunității, ar fi de asemenea nelegală, în temeiul articolului 56 CE, dacă aceleași operațiuni ar fi efectuate – de altfel în împrejurări identice – având ca destinație state terțe sau provenind din state terțe?

c) Dacă răspunsul la a doua întrebare litera (b) este negativ, articolul 56 CE trebuie interpretat în sensul că se opune unei limitări aduse de un stat membru unei compensații în favoarea unui organism de plasament colectiv cu caracter fiscal,

compensație care este destinată să țină seama de prelevările fiscale efectuate la sursă de un stat terț asupra dividendelor plătite acestui organism, în cazul în care limitarea menționată este motivată prin împrejurarea că acționariatul organismului respectiv nu este compus în exclusivitate din persoane cu reședința în statul membru în cauză?

(c) de faptul că acționarii străini ai organismului de plasament colectiv cu caracter fiscal au reședința sau sunt stabiliți în alt stat membru al Comunității?"

IV — Analiză

3) Pentru a răspunde la întrebările care precedă, este important să se țină seama

33. Pare util ca, înaintea examinării întrebărilor adresate de instanța de trimitere, să reamintim principalele linii ale jurisprudenței privind cadrul competenței statelor membre în domeniul impozitării dividendelor, în special cele care se referă la mecanismele destinate să evite dubla impunere a profitului unei societăți și la efectele convențiilor bilaterale.

a) de faptul că reținerea fiscală aplicată în altă țară dividendelor provenind din acest stat este mai ridicată decât reținerea care se aplică dividendelor redistribuite acționarilor străini în statul membru în care este stabilit organismul de plasament colectiv cu caracter fiscal;

A — *Principalele linii ale jurisprudenței*

b) de faptul că acționarii străini ai organismului de plasament colectiv cu caracter fiscal au reședința sau sunt stabiliți într-o țară cu care statul membru în care este stabilit acest organism a încheiat un tratat care prevede, pe bază de reciprocitate, imputarea reținerilor efectuate la sursă din dividende;

1. Cadrul general

34. Impozitarea dividendelor aparține domeniului fiscalității directe, care, la momentul actual, nu este atribuit în mod expres,

prin tratat, competenței Comunității. Prin urmare, statele membre pot stabili, în mod suveran, condițiile în care își vor exercita competența fiscală, respectiv cota de impozitare, baza de impozitare, modalitățile de percepere și domeniul de aplicare al competenței lor fiscale, în mod unilateral sau convențional, prin intermediul convențiilor interstatale.

35. Cu toate acestea, astfel cum reamintește cu regularitate Curtea, această competență nu este nelimitată. Astfel, aceasta trebuie exercitată cu respectarea dreptului comunitar, în special a libertăților de circulație prevăzute de tratat [4].

36. Limitarea competenței statelor membre prin aceste libertăți de circulație s-a transpus în două principii. Primul dintre acestea este reprezentat de interzicerea măsurilor discriminatorii: contribuabilul originar din alt stat membru nu trebuie să fie supus unui tratament fiscal discriminatoriu din partea statului membru gazdă. Cel de al doilea principiu se referă la interzicerea împiedicării, de către statul membru de origine, a exercitării unei libertăți de circulație de către unul dintre resortisanții acestui stat. Este vorba de interzicerea „obstacolelor la ieșire”.

37. În cadrul libertății de circulație a capitalurilor aplicate impozitării profitului societăților, aceste două principii se exprimă în jurisprudență prin interzicerea, pe de o parte, a măsurilor fiscale adoptate de un stat membru care împiedică atragerea de către societăți străine de capitaluri din acest stat și, de altă parte, a măsurilor fiscale ale unui stat membru care descurajează contribuabilii din statul respectiv să investească în societăți stabilite în străinătate, cu mențiunea că, spre deosebire de celelalte libertăți de circulație garantate prin tratat, aceste interdicții nu se limitează la schimburile intracomunitare, ci se extind, de asemenea, la schimburile cu țări terțe.

38. Potrivit principiului nediscriminării, care este pus în aplicare prin intermediul diverselor libertăți de circulație prevăzute de tratat, un stat membru nu poate aplica norme fiscale diferite unor situații comparabile sau aceeași normă fiscală unor situații diferite. În plus, acest principiu nu interzice numai discriminările vădite bazate pe cetățenie sau pe naționalitate [5]. Acest principiu se opune de asemenea tuturor discriminărilor care, prin aplicarea altor criterii de diferențiere, conduc la același rezultat.

39. În domeniul fiscalității directe, principiul nediscriminării și competența rezervată

4 — Hotărârea din 6 martie 2007, Meilicke și alții (C-292/04, Rep., p. I-1835, punctul 19 și jurisprudența citată).

5 — În ceea ce privește societățile în sensul articolului 48 CE, sediul acestora servește la determinarea legăturii acestora cu ordinea juridică a unui stat membru, asemenea cetățeniei pentru persoanele fizice (Hotărârea din 13 iulie 1993, Commerzbank, C-330/91, Rec., p. I-4017, punctul 13).

statelor membre s-au confruntat, în special, în ceea ce privește măsurile naționale care prevăd tratamente diferențiate în funcție de reședința contribuabilului.

40. Pe de o parte, criteriul reședinței fiscale este cel care, în principiu, delimitează competențele de impozitare ale statelor membre. Astfel, în general, statele membre impozitează contribuabilii persoane fizice și juridice care au reședința pe teritoriul lor și impozitează contribuabilii nerezidenți pentru profitul rezultat din activitățile exercitate pe teritoriul acestor state. Aceste state prevăd de asemenea avantaje fiscale al căror beneficiu este limitat la contribuabilii rezidenți, cum ar fi măsurile destinate să ia în considerare situația personală și familială a acestora, pe care aceștia sunt cei mai în măsură să o aprecieze. Curtea a admis, în această privință, că situația contribuabililor rezidenți și cea a contribuabililor nerezidenți nu sunt, în general, comparabile [6].

41. Pe de altă parte, o reglementare națională a unui stat membru care rezervă avantaje fiscale rezidenților pe teritoriul național profită în principal cetățenilor din statul respectiv, întrucât, cel mai adesea, nerezidenții sunt, în majoritate, resortisanți ai altor țări. O reglementare întemeiată pe criteriul reședinței este, așadar, susceptibilă de a constitui o discriminare indirectă pe motiv de cetățenie sau de naționalitate [7].

42. Tocmai această confruntare este exprimată la articolul 58 CE, potrivit căruia articolul 56 CE nu aduce atingere dreptului statelor membre de a aplica dispozițiile incidente ale legislațiilor fiscale care stabilesc o distincție între contribuabilii care nu se găsesc în aceeași situație în ceea ce privește reședința lor sau locul unde capitalurile lor au fost investite, cu condiția totuși ca aceste dispoziții să nu constituie un mijloc de discriminare arbitrară și nici o restrângere disimulată a liberei circulații a capitalurilor și plăților.

43. O reglementare națională care face distincție între contribuabili în funcție de reședință sau de locul unde aceștia își investesc capitalurile nu poate fi, așadar, considerată compatibilă cu articolele 56 CE și 58 CE decât dacă această diferență de tratament privește situații care nu sunt comparabile în mod obiectiv în vederea aplicării măsurii fiscale în cauză.

44. În subsidiar, dacă situațiile în cauză sunt comparabile în mod obiectiv, o astfel

6 — Hotărârea din 14 februarie 1995, Schumacker (C-279/93, Rec., p. I-225, punctul 31).

7 — A se vedea, în ceea ce privește persoanele fizice, Hotărârea Schumacker, citată anterior (punctele 28 și 29), și, pentru persoanele juridice, Hotărârea Commerzbank, citată anterior (punctul 15).

de diferențiere, potrivit jurisprudenței, nu este conformă cu dreptul comunitar decât dacă este justificată prin unul dintre motivele menționate la articolul 58 alineatul (1) litera (b) CE sau printr-un motiv imperativ de interes general, cum ar fi necesitatea de a garanta coerența sistemului fiscal, și dacă nu depășește ceea ce este necesar pentru atingerea obiectivului urmărit de reglementarea în cauză [8].

dată în sarcina societății în cadrul impozitării profitului, iar apoi, a doua oară, în sarcina acționarului căruia îi este distribuit, în cadrul impozitului pe profit sau al impozitului pe venit, după cum acest acționar este o societate sau un particular.

2. Măsurile destinate să evite sau să atenueze o dublă impunere

47. Acest profit poate face de asemenea obiectul unei „duble impuneri juridice”, în cazul în care același contribuabil este impozitat de două ori pentru același venit. Această situație se poate produce atunci când acționarul care primește dividende este supus, pe de o parte, unei rețineri la sursă asupra acestor dividende în statul membru în care este stabilită societatea distribuitoare și, pe de altă parte, impozitului pe venit pentru aceste dividende în statul său de reședință.

45. Curtea a precizat, prin mai multe hotărâri, domeniul de aplicare al acestui cadru general al competenței statelor membre în domeniul fiscalității directe în cazul măsurilor statale, unilaterale sau convenționale, care urmăresc să evite sau să atenueze o dublă impunere a profitului distribuit de societăți.

48. Prezentarea jurisprudenței în acest domeniu conduce la formarea premisei potrivit căreia dubla impozitare nu este, în general, contrară dreptului comunitar.

46. Cu titlu introductiv, trebuie amintit că profitul unei societăți poate face obiectul unei duble impozitări în diferite situații. Astfel, profitul poate face obiectul unei „impuneri în lanț” sau al unei „duble impuneri economice” atunci când este impozitat în sarcina a doi contribuabili diferiți, prima

49. Astfel, în cadrul tratatului nu a fost adoptată nicio măsură de repartizare a competențelor între statele membre în vederea eliminării dublei impuneri. Dubla impunere nu este interzisă decât prin câteva directive, cum ar fi Directiva 90/435/CEE

8 — Hotărârea din 7 septembrie 2004, Manninen (C-319/02, Rec., p. I-7477, punctul 29).

a Consiliului [9], care nu sunt relevante în speță [10]. În plus, exceptând Convenția 90/436/CEE [11], statele membre nu au încheiat, în temeiul articolului 293 CE, nicio convenție multilaterală în acest sens.

50. Din această premisă decurg două consecințe. Pe de o parte, dacă din exercitarea competențelor statelor membre, cum ar fi impozitarea contribuabilului de către statul său de reședință pentru ansamblul veniturilor sale și impozitarea aceluiași contribuabil de către statul de pe teritoriul căruia s-au distribuit dividendele, pentru valoarea acestor dividende, rezultă o dublă impunere, aceasta nu constituie, ca atare, o încălcare a dreptului comunitar [12].

51. Pe de altă parte, în absența unor măsuri și a unei convenții multilaterale în acest sens, statele membre sunt libere să stabilească criteriile de repartizare a dreptului de impozitare între ele și să adopte, în mod unilateral sau prin intermediul unor convenții bilaterale, măsurile necesare pentru evitarea situațiilor de dublă impunere. Totuși, în exercitarea acestei competențe, statele membre trebuie să respecte, atât în cadrul măsurilor unilaterale, cât și în cel al măsurilor convenționale, cerințele dreptului comunitar și în special pe cele care decurg din libertățile de circulație [13].

52. Mai multe cauze au permis Curții să exemplifice domeniul de aplicare al acestei obligații cu privire la impozitarea de către statele membre, pe de o parte, a dividendelor

9 — Directiva din 23 iulie 1990 privind regimul fiscal comun care se aplică societăților-mamă și filialelor acestora din diferite state membre (JO L 225, p. 6, Ediție specială, 09/vol. 1, p. 97). A se vedea de asemenea Directiva 2003/48/CE a Consiliului din 3 iunie 2003 privind impozitarea veniturilor din economii sub forma plăților de dobânzi (JO L 157, p. 38, Ediție specială, 09/vol. 2, p. 64) și Directiva 2003/49/CE a Consiliului din 3 iunie 2003 privind sistemul comun de impozitare, aplicabil plăților de dobânzi și de redevențe efectuate între societăți asociate din state membre diferite (JO L 157, p. 49, Ediție specială, 09/vol. 2, p. 75).

10 — Directiva 90/435, în versiunea care era în vigoare în cursul exercițiului financiar în cauză, se aplica societăților care dețineau minimum 25 % din capitalul unei societăți din alt stat membru. În plus, în temeiul articolului 2, aceasta nu acoperă decât societățile care sunt supuse impozitului pe profit, fără a fi scutite de la plata acestuia, și este cunoscut faptul că organismele de plasament financiar, deși sunt supuse acestui impozit, fac obiectul unei cote de impozitare egale cu zero.

11 — Convenția din 23 iulie 1990 privind eliminarea dublei impuneri în legătură cu ajustarea profiturilor întreprinderilor asociate (JO L 225, p. 10).

12 — A se vedea în acest sens Hotărârea din 14 noiembrie 2006, Kerckhaert și Morres (C-513/04, Rec., p. I-10967), cu privire la legislația belgiană care, în cadrul impozitului pe venit, supune aceleiași cote uniforme de impozitare dividendele pentru acțiunile societăților stabilite în Belgia și dividendele pentru acțiunile societăților stabilite în alt stat membru, fără a prevedea o posibilitate de imputare a impozitului prelevat pe calea reținerii la sursă în acest alt stat membru. Curtea a constatat că regimul fiscal în cauză nu face nicio diferențiere între dividendele provenind de la societăți stabilite în Belgia și cele provenind de la societăți stabilite în alt stat membru. Aceasta a apreciat că aceste consecințe defavorabile pe care ar putea să le producă aplicarea unui astfel de sistem în cazul unui contribuabil care primește dividende care au făcut obiectul unei rețineri la sursă în alt stat membru rezultă exclusiv din exercitarea paralelă de către două state membre a competențelor fiscale (punctul 20).

13 — Hotărârea din 21 septembrie 1999, Saint-Gobain ZN (C-307/97, Rec., p. I-6161, punctele 57 și 58).

încasate din străinătate în calitate de stat de reședință al acționarului și, pe de altă parte, a dividendelor plătite către beneficiari din străinătate în calitate de stat al sursei dividendelor.

53. În ceea ce privește impozitarea dividendelor încasate din străinătate, reiese din jurisprudență că, atunci când un stat membru impozitează contribuabilii rezidenți asupra totalității dividendelor pe care aceștia le încasează și adoptă dispoziții în vederea evitării sau atenuării dublei impuneri economice a acestor dividende, acesta nu poate limita beneficiul acestor dispoziții la dividendele de origine națională, ci trebuie să extindă acest avantaj la dividendele plătite de societățile stabilite în alte state membre [14].

54. Curtea s-a pronunțat în sensul că această egalitate de tratament se impune pentru motivul că, având în vedere finalitatea unor astfel de dispoziții, situația unui contribuabil care încasa dividende de origine națională în măsura în care, în ambele cazuri, aceste dividende erau susceptibile de a face obiectul unei impuneri în lanț sau al unei duble impuneri economice a căror evitare sau atenuare constituia tocmai scopul dispozițiilor menționate [15].

55. În ceea ce privește impozitarea dividendelor plătite către beneficiari din străinătate, reiese de asemenea dintr-o jurisprudență consacrată faptul că, din momentul în care un stat membru, în mod unilateral sau pe cale convențională, supune impozitului pe venit nu numai acționarii rezidenți, ci și acționarii nerezidenți, pentru dividendele percepute de la o societate rezidentă, acest stat trebuie să se asigure că acționarii nerezidenți sunt supuși unui tratament echivalent cu cel de care beneficiază acționarii rezidenți din punctul de vedere al mecanismului prevăzut

14 — A se vedea, cu privire la acordarea unei scutiri pentru impozitul pe venit în cazul dividendelor plătite unor acționari persoane fizice, Hotărârea din 6 iunie 2000, Verkooijen (C-35/98, Rec., p. I-4071), cu privire la aplicarea unei cote de impozitare liberatorie sau redusă la jumătate, Hotărârea din 15 iulie 2004, Lenz (C-315/02, Rec., p. I-7063), cu privire la acordarea unui credit fiscal, Hotărârile Manninen și Meilicke și alții, citate anterior, și cu privire la scutirea de impozitul pe profit a dividendelor de origine națională, în timp ce dividendele de origine străină erau supuse acestui impozit și dădeau dreptul doar la o reducere pentru eventuala reținere la sursă aplicată în statul în care are sediul societatea distribuitoare, Hotărârea din 12 decembrie 2006, Test Claimants in the FII Group Litigation (C-446/04, Rec., p. I-11753, punctele 61-71).

15 — Hotărârea Test Claimants in the FII Group Litigation, citată anterior (punctul 62). Nu se impune în mod automat aceeași cerință în cazul dividendelor plătite de societăți stabilite în țări terțe. În această hotărâre, Curtea a admis că nu se poate exclude ca un stat membru să poată demonstra că o restricție privind circulația capitalurilor având ca destinație țări terțe sau provenind din țări terțe este justificată printr-un motiv invocat în împrejurări în care acest motiv nu ar fi de natură să constituie o justificare validă pentru o restricție privind circulația capitalurilor între statele membre. Acesta poate fi cazul, printre altele, într-o situație care presupune verificarea impozitului plătit de societățile distribuitoare stabilite în țări terțe, din moment ce, întrucât măsurile legislative comunitare privind cooperarea între autoritățile fiscale naționale, cum este Directiva 77/799/CEE a Consiliului din 19 decembrie 1977 privind asistența reciprocă acordată de autoritățile competente din statele membre în domeniul impozitării directe (JO L 336, p. 15, Ediție specială, 09/vol. 1, p. 21) nu sunt aplicabile, verificarea impozitului plătit de aceste societăți în statul în care au reședința se poate dovedi mai dificilă decât într-un context pur comunitar (punctele 169-171).

de dreptul său național în vederea evitării sau a atenuării impunerii în lanț [16].

56. În această situație, statul membru al sursei dividendelor trebuie să asigure egalitatea de tratament, întrucât acest stat a decis să își exercite competența fiscală nu numai asupra dividendelor plătite acționarilor rezidenți, ci și asupra dividendelor distribuite acționarilor nerezidenți [17].

3. Incidența convențiilor bilaterale

57. Examinarea jurisprudenței privind incidența convențiilor bilaterale în domeniul fiscal permite deducerea a patru concluzii relevante pentru prezenta cauză.

58. Prima dintre aceste concluzii este că drepturile care decurg din libertățile de circulație garantate de tratat în cadrul Uniunii Europene sunt necondiționate și că un stat membru nu poate condiționa respectarea acestora de conținutul unei convenții încheiate cu un alt stat membru [18]. Cu alte cuvinte, un stat membru nu poate supune aceste drepturi unei convenții de reciprocitate încheiate cu un alt stat membru în scopul de a obține avantaje reciproce de la acest stat [19].

59. A doua concluzie este că, în situația unei măsuri fiscale a unui stat membru care constituie un obstacol în calea unei libertăți de circulație prevăzute de tratat, o convenție bilaterală poate fi luată în considerare atunci când neutralizează acest obstacol [20]. Curtea examinează dacă aplicarea coroborată a legislației în cauză și a convenției bilaterale determină menținerea unei restricții privind libertatea de circulație aplicabilă [21] sau lasă această apreciere instanței naționale [22].

60. A treia concluzie este că, atunci când un contribuabil nerezident se află în aceeași situație ca un contribuabil rezident, acesta trebuie să beneficieze, în temeiul principiului tratamentului național, de avantajele care decurg dintr-o convenție bilaterală încheiată

16 — A se vedea, cu privire la o legislație a unui stat membru care prevede un sistem de credit fiscal pentru dividendele plătite de o societate rezidentă acționarilor săi rezidenți, precum și acționarilor nerezidenți, atunci când acest lucru este prevăzut de o convenție pentru evitarea dublei impuneri, Hotărârea din 12 decembrie 2006, Test Claimants in Class IV of the ACT Group Litigation (C-374/04, Rec., p. I-11673), și, în ceea ce privește o legislație națională care impozitează dividendele plătite de filialele rezidente societăților-mamă stabilite în alt stat membru și care exonerează aproape în întregime dividendele plătite societăților-mamă rezidente, Hotărârea din 14 decembrie 2006, Denkavit Internationaal și Denkavit France (C-170/05, Rec., p. I-11949).

17 — Hotărârea Test Claimants in Class IV of the ACT Group Litigation, citată anterior (punctul 70).

18 — Hotărârea din 28 ianuarie 1986, Comisia/Franța (270/83, Rec., p. 273, punctul 26).

19 — *Idem*.

20 — Hotărârea Denkavit Internationaal și Denkavit France, citată anterior (punctul 45 și jurisprudența citată).

21 — *Ibidem* (punctul 47).

22 — Hotărârea Test Claimants in Class IV of the ACT Group Litigation, citată anterior (punctul 71).

între statul membru de reședință și o țară terță, în aceleași condiții precum contribuabilii rezidenți [23].

61. A patra concluzie este că dreptul comunitar nu impune unui stat membru să extindă la un contribuabil nerezident, care nu se află într-o situație similară cu cea a unui contribuabil rezident, beneficiul unei convenții bilaterale încheiate cu o altă țară decât cea din care provine acest contribuabil nerezident [24]. Altfel spus, dreptul comunitar nu impune, în domeniul fiscal, unui stat membru să acorde unui rezident dintr-un alt stat membru beneficiul clauzei națiunii celei mai favorizate.

23 — Hotărârea Saint-Gobain ZN, citată anterior (punctul 59). Prin această hotărâre, Curtea s-a pronunțat în sensul că sediul permanent al unei societăți nerezidente trebuie să beneficieze, asemenea societăților rezidente, de scutirea de impozitul pe profit pentru dividendele primite de la societăți stabilite într-o țară terță prevăzută de o convenție fiscală încheiată în acest sens cu țara terță.

24 — Hotărârea din 5 iulie 2005, D. (C-376/03, Rec., p. I-5821). În această cauză, D., resortisant german cu reședința în Germania, care deținea 10 % din totalul averii sale în Țările de Jos și care era supus impozitului pe avere în acest stat membru pentru bunurile pe care le deținea, a solicitat să beneficieze de reducerea prevăzută de legea olandeză în favoarea contribuabililor rezidenți. Curtea s-a pronunțat în sensul că acest impozit pe avere este asimilabil impozitului pe venit prin aceea că este stabilit în funcție de capacitatea contributivă a contribuabilului. Curtea a dedus de aici că un contribuabil nerezident, care nu deține decât o mică parte a averii sale în Țările de Jos, nu se află în aceeași situație cu un contribuabil rezident, astfel încât nu poate pretinde să beneficieze de reducerea în cauză. În continuare se punea întrebarea dacă D. făcea obiectul unei discriminări pe motivul că un contribuabil cu reședința în Belgia, care se găsea într-o situație similară cu a sa, putea beneficia de reducerea în litigiu în temeiul convenției încheiate între Regatul Țărilor de Jos și Regatul Belgiei. Curtea a apreciat că o astfel de diferență de tratament nu este contrară dreptului comunitar. A se vedea de asemenea, în același sens, Hotărârea Test Claimants in Class IV of the ACT Group Litigation, citată anterior, cu privire la diferența de situație ce rezultă din faptul că, dintre convențiile bilaterale încheiate de un stat membru cu alte state, numai unele prevedeau un credit fiscal în favoarea rezidenților statelor contractante.

62. Vom examina întrebările preliminare adresate de Hoge Raad der Nederlanden în raport cu aceste linii principale ale jurisprudenței.

B — *Cu privire la întrebările preliminare*

1. Introducere

a) Cu privire la libertatea de circulație aplicabilă

63. Cu titlu introductiv, trebuie amintit că încasarea, de către un acționar rezident sau care este stabilit într-un stat membru, de dividende care provin de la societăți nerezidente constituie o circulație de capitaluri în sensul articolului 56 CE [25].

64. Reiese din jurisprudență că o legislație națională care supune încasarea de dividende unui impozit a cărui cotă depinde de originea, națională sau nu, a acestor dividende, indiferent de mărimea participației pe care acționarul o are în societatea care

25 — A se vedea în acest sens Hotărârea Verkooijen, citată anterior (punctele 28-30).

distribuie, este susceptibilă de a intra atât sub incidența articolului 43 CE privind libertatea de stabilire, cât și a articolului 56 CE privind libera circulație a capitalurilor [26]. Cu toate acestea, atunci când participația acționarului la capitalul unei societăți nu îi permite acestuia să exercite o influență certă asupra deciziilor acestei societăți, nici să stabilească activitățile acesteia, sunt aplicabile numai dispozițiile articolului 56 CE [27].

65. Din indicațiile furnizate de instanța de trimitere reiese că participația deținută de OESF la capitalul societăților distribuitoare în cursul exercițiului financiar relevant nu îi permitea să stabilească activitățile societăților respective. Prin urmare, vom examina compatibilitatea cu dreptul comunitar a limitărilor în litigiu în lumina dispozițiilor tratatului privind libera circulație a capitalurilor și numai în raport cu acestea.

b) Cu privire la conținutul întrebărilor preliminare și ordinea examinării acestora

66. Instanța de trimitere adresează trei serii de întrebări preliminare. Prin intermediul primei întrebări literele a) și b), aceasta solicită Curții să se pronunțe cu privire la compatibilitatea celor două limitări în cauză cu dispozițiile articolelor 56 CE și 58 CE.

67. Prin cea de a doua întrebare literele a)-c), căreia îi asociem cea de a treia întrebare literele b) și c), aceasta urmărește să se stabilească care sunt concluziile care trebuie trase din faptul că un organism de plasament colectiv precum OESF a investit în țări terțe și are el însuși acționari care au reședința sau sunt stabiliți în țări terțe.

68. În sfârșit, prin cea de a treia întrebare litera a), instanța de trimitere solicită să se stabilească dacă împrejurarea că reținerea fiscală aplicată în altă țară este mai ridicată decât reținerea care se aplică dividendelor redistribuite acționarilor străini în statul membru în care este stabilit organismul de plasament colectiv are incidență asupra răspunsurilor la întrebările precedente.

69. Vom examina aceste trei serii de întrebări în mod succesiv.

26 — Hotărârea din 24 mai 2007, Holböck (C-157/05, Rep., p. I-4051, punctul 24 și jurisprudența citată).

27 — A se vedea în acest sens Hotărârea Test Claimants in the FII Group Litigation, citată anterior (punctul 38).

2. Cu privire la prima serie de întrebări preliminare

a) Cu privire la prima întrebare litera a)

70. Prin intermediul primei întrebări litera a), instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească dacă articolele 56 CE și 58 CE trebuie interpretate în sensul că se opun unei legislații a unui stat membru precum legislația olandeză în cauză care, în condițiile în care prevede în favoarea organismelor de plasament colectiv o compensație destinată să țină seama de prelevările fiscale efectuate la sursă de către un alt stat membru asupra dividendelor plătite organismelor respective, restrânge această compensație la cuantumul pe care o persoană fizică cu reședința pe teritoriul olandez ar fi putut să îl impute în temeiul unei convenții pentru evitarea dublei impuneri încheiate cu celălalt stat membru.

71. Prin această întrebare, instanța menționată urmărește să se stabilească dacă refuzul autorității fiscale olandeze de a lua în considerare impozitele plătite de OESF în Germania și în Portugalia pentru dividendele originare din aceste state este contrar articolelor 56 CE și 58 CE.

72. Instanța de trimitere arată că adresează această întrebare Curții având în vedere că un organism de plasament colectiv care primește dividende de la societăți stabilite în Țările de Jos beneficiază de rambursarea integrală a impozitului olandez pe dividende reținut la sursă de aceste societăți.

73. OESF și Comisia Comunităților Europene susțin, având în vedere această constatare, că regimul în litigiu operează o diferență de tratament nejustificată între impozitele reținute la sursă în Germania și în Portugalia și impozitele reținute la sursă în Țările de Jos și că este, prin urmare, contrar dreptului comunitar.

74. OESF mai arată că acest regim este de asemenea contrar articolelor 56 CE și 58 CE întrucât, în cazul investițiilor în orice alt stat membru decât Germania și Portugalia, organismul de plasament colectiv primește o compensație destinată să evite sau să atenueze dubla impunere a dividendelor.

75. Guvernul olandez arată, la rândul său, că regimul în litigiu este conform dreptului comunitar. Potrivit acestuia, acest regim nu ar opera nicio distincție în funcție de originea dividendelor, deoarece rambursarea impozitului olandez ar constitui, în realitate, o scutire, astfel încât organismele de plasament colectiv nu ar fi impozitate nici pentru dividendele naționale, nici pentru dividendele

străine. Prin urmare, dubla impunere care grevează dividendele provenind din Germania și din Portugalia ar avea originea, în speță, în exercitarea, de către fiecare dintre aceste state membre, a competențelor lor în materie fiscală, iar situația în speță ar fi asemănătoare celei din cauza în care s-a pronunțat Hotărârea Kerckhaert și Morres, citată anterior.

76. Guvernul olandez arată de asemenea că împrejurarea că impozitul prelevat în Germania și în Portugalia nu dă dreptul la o compensație, spre deosebire de reținerile la sursă aplicate în alte state membre, precum Italia, ar fi inerentă conținutului convențiilor bilaterale încheiate cu aceste alte state, astfel încât, din această perspectivă, situația în speță ar fi asemănătoare celei din cauza în care s-a pronunțat Hotărârea D., citată anterior.

77. Împărtășim opinia guvernului olandez în ceea ce privește prima parte a analizei acestuia. Spre deosebire de OESF și de Comisie, nu considerăm că regimul fiscal în litigiu trebuie să fie considerat contrar dreptului comunitar în situația în care se compară, în cadrul acestui regim, tratamentul dividendelor care provin din Germania și din Portugalia cu cel al dividendelor originare din Țările de Jos.

78. În schimb, asemenea OESF, considerăm că regimul în cauză este contrar articolelor 56 CE și 58 CE prin faptul că aplică dividendelor care provin din Germania și din Portugalia un tratament mai puțin favorabil decât cel rezervat dividendelor originare din alte state membre. În opinia noastră, limitarea beneficiului compensației prevăzut de acest regim la impozitele reținute la sursă în alte state membre decât Germania și Portugalia nu poate fi considerată o diferență de tratament inerentă convențiilor bilaterale încheiate între Regatul Țărilor de Jos și statele membre în sensul Hotărârii D., citată anterior.

79. Vom relua în mod succesiv fiecare dintre aceste puncte.

80. Cu titlu introductiv, trebuie amintit că, potrivit regimului fiscal în litigiu, un organism de plasament colectiv este impozitat pentru profitul său cu o cotă de impozitare egală cu zero și că acționarii acestuia sunt impozitați pentru totalitatea profitului distribuit de acest organism, oricare ar fi proveniența acestui profit, respectiv atât dividendele plătite de societăți stabilite în Țările de Jos, cât și dividendele de origine străină. Profitul distribuit unui organism de plasament colectiv de societăți stabilite în Germania și în Portugalia face, așadar, parte din profitul impozitat în Țările de Jos la momentul distribuirii sale acționarilor acestui organism, pe calea reținerii la sursă aplicate de acesta.

81. Este cert de asemenea că impozitul pe dividendele olandeze, reținut la sursă de societățile stabilite în Țările de Jos, este rambursat organismului de plasament colectiv și că acest organism primește, din partea Regatului Țărilor de Jos, o compensație pentru impozitele reținute la sursă în alte state membre decât Germania și Portugalia.

82. În aceste condiții, este mai avantajos, pentru un organism de plasament colectiv, să investească în societăți stabilite în Țările de Jos, precum și în alte state membre decât Germania și Portugalia, decât să investească în societăți stabilite în aceste două state. Astfel, în timp ce dividendele originare din Țările de Jos nu sunt impozitate decât o singură dată la nivelul acționarilor, iar dividendele originare din alte state membre decât Germania și Portugalia dau dreptul la o compensație pentru impozitul reținut la sursă, dividendele care provin din aceste două state rămân grevate de o dublă impunere.

83. Această diferență de tratament poate descuraja, prin urmare, organismele de plasament colectiv să investească în Germania și în Portugalia și poate constitui un obstacol, pentru societăți stabilite în aceste două state membre, în calea atragerii de capitaluri din Țările de Jos, de la astfel de organisme.

84. Cu toate acestea, potrivit jurisprudenței, astfel de restricții nu sunt contrare dispozițiilor articolelor 56 CE și 58 CE decât dacă reprezintă consecința unei discriminări vădite sau disimulate, respectiv dacă sunt imputabile aceluiași regim fiscal al unui stat membru care ar aplica o normă diferită unor situații comparabile sau aceeași normă unor situații diferite.

85. Atunci când comparăm, în cadrul regimului fiscal în litigiu, tratamentul dividendelor provenind din Germania și din Portugalia cu tratamentul dividendelor de origine olandeză, din perspectiva organismului de plasament colectiv, constatăm că dividendele, oricare ar fi originea lor, nu sunt impozitate în dreptul olandez.

86. Astfel, după cum indică guvernul olandez, rambursarea impozitului olandez pe dividende, prelevat pe calea reținerii la sursă de către societățile distribuitoare stabilite în Țările de Jos, echivalează, în realitate, cu scutirea organismului de plasament colectiv de la plata acestui impozit. Reținerea la sursă aplicată de societățile menționate nu constituie, astfel, decât o modalitate de percepere a impozitului pe dividende datorat de beneficiarul acestor dividende[28]. În măsura în

28 — Acest sistem de reținere la sursă, potrivit explicațiilor furnizate de guvernul olandez, are ca scop să anticipeze perceperea impozitului pe venit sau pe profit care trebuie plătit pentru dividende, pentru a se evita orice disimulare din partea acționarilor.

care unui organism de plasament colectiv i se aplică o cotă a impozitului pe profit egală cu zero, este logic ca această reținere la sursă să îi fie rambursată [29].

87. Tot astfel, dividendele plătite unui astfel de organism de societăți stabilite în Germania și în Portugalia nu sunt impozitate, în dreptul olandez, la nivelul acestui organism. Prin urmare, în acest stadiu, dreptul olandez nu aplică dividendelor care provin din Germania și din Portugalia un tratament diferit de cel rezervat dividendelor olandeze.

88. În continuare, examinând regimul fiscal în litigiu la nivelul acționarilor unui organism de plasament colectiv, constatăm că aceștia sunt impozitați, în dreptul olandez, asupra întregului profit care li se plătește de către acest organism, fără a se face distincție în funcție de originea dividendelor primite de acesta. Regimul menționat nu prevede, în acest stadiu, reglementări diferite pentru dividendele provenind din Germania și Portugalia în raport cu cele de origine olandeză.

89. Având în vedere această analiză, împrejurarea că dividendele care provin din Germania și din Portugalia fac obiectul unei sarcini fiscale mai severe decât cea aplicată dividendelor de origine olandeză nu rezultă dintr-o diferență de tratament imputabilă regimului fiscal din Țările de Jos, ci decurge din decizia guvernelor german și portughez de a impozita OESF pentru dividendele plătite acestui organism de societăți stabilite pe teritoriile acestor state.

90. Prin urmare, situația în speță este diferită, în opinia noastră, de cea din cauza în care s-a pronunțat Hotărârea Manninen, citată anterior, la care au făcut referire atât instanța de trimitere, cât și OESF și Comisia. Astfel, în cauza menționată, reglementarea finlandeză acorda persoanelor impozabile în principal în Finlanda un credit fiscal pentru dividendele plătite de societățile stabilite în acest stat membru. Acest credit fiscal avea ca obiectiv evitarea dublei impuneri economice a dividendelor respective. Impozitul pe profit datorat de societatea care distribuia dividendele menționate era imputat asupra impozitului pe venit datorat de acționar.

91. Creditul fiscal menționat prezintă două diferențe față de sistemul de rambursare în discuție în prezenta cauză.

92. Pe de o parte, astfel cum am arătat, această rambursare nu are ca obiect luarea

29 — Guvernul olandez a arătat, în observațiile scrise, că legislația olandeză prevedea, inițial, scutirea de impozitul pe dividende, însă această scutire a trebuit să fie înlocuită cu sistemul în litigiu ca urmare a constrângerilor administrative pe care le impunea organismelor de plasament colectiv, care trebuiau să își justifice situația în fața societăților distribuitoare la fiecare plată a dividendelor.

în considerare a impozitului pe profit datorat de societățile stabilite în Țările de Jos, ci scutirea unui organism de plasament colectiv de impozitul pe dividende. Pe de altă parte, reglementarea în discuție în cauza Manninen, citată anterior, prevedea un tratament diferit pentru situații comparabile, prin aceea că creditul fiscal era rezervat dividendelor plătite de societăți naționale, în timp ce un acționar finlandez era impozitat de asemenea în Finlanda pentru dividendele originare din alte state membre, iar în dreptul finlandez nu fusese adoptată nicio măsură pentru a se ține cont de impozitul pe profit plătit de societățile distribuitoare în străinătate.

93. Tot astfel, scutirea ce rezultă din regimul în litigiu este diferită de cea prevăzută de legea olandeză în discuție în cauza în care s-a pronunțat Hotărârea Verkooijen, citată anterior, la care OESF și Comisia au făcut de asemenea referire. Această lege prevedea, astfel, o scutire de impozitul pe venit pentru dividendele plătite acționarilor persoane fizice, cu condiția ca dividendele să fie distribuite de societăți cu sediul în Țările de Jos.

94. În măsura în care acești acționari erau impozitați în Țările de Jos pentru toate dividendele pe care le încasau, inclusiv pentru cele provenind din alte state membre, limitarea scutirii la dividendele naționale constituia o diferență de tratament între dividendele naționale și dividendele originare din alte state membre.

95. Or, după cum am arătat, regimul fiscal olandez privind organismele de plasament colectiv nu tratează în mod diferit dividendele originare din Țările de Jos față de cele provenind din Germania sau din Portugalia.

96. În consecință, problema care se ridică în speță este dacă Regatul Țărilor de Jos, într-o astfel de situație, este obligat de dreptul comunitar să prevadă o compensație pentru impozitul reținut la sursă în Germania și în Portugalia, pentru motivul că dividendele originare din Țările de Jos nu sunt grevate de o dublă impunere.

97. Nu credem acest lucru, întrucât, într-o astfel de situație, dreptul comunitar nu obligă nici Germania și Portugalia, nici Țările de Jos să renunțe la dreptul lor de impozitare. Considerăm, asemenea guvernului olandez, că situația în speță poate fi comparată cu cea din cauza în care s-a pronunțat Hotărârea Kerckhaert și Morres, citată anterior.

98. La fel ca în cauza menționată, ne confruntăm cu o situație în care dividendele originare din alte state membre sunt tratate în mod identic de legislația națională contestată și sunt grevate de o dublă impunere ca urmare a exercitării de către aceste state a dreptului de impozitare la sursă. În această hotărâre, Curtea s-a pronunțat în sensul că dispozițiile tratatului referitoare la libera circulație a capitalurilor nu se opun unei legislații a unui stat membru care, în cadrul impozitului pe venit, supune aceleiași cote uniforme de impozitare dividendele pentru acțiunile societăților stabilite pe teritoriul statului menționat și dividendele pentru acțiunile societăților stabilite într-un alt stat membru, fără a prevedea o posibilitate de imputare a impozitului prelevat prin reținere la sursă în acest alt stat membru.

99. Considerăm că acest răspuns poate fi aplicat în speță. Împrejurarea că Regatul Țărilor de Jos are în același timp calitatea de stat de reședință al contribuabilului, în situația în care este examinat regimul în litigiu la nivelul impozitării organismelor de plasament colectiv, precum și calitatea de stat al sursei dividendelor, atunci când este examinat acest regim în stadiul impozitării acționarilor acestui organism, nu modifică această analiză.

100. În schimb, nu împărtășim opinia guvernului olandez atunci când compară, în cadrul regimului fiscal în litigiu, tratamentul dividendelor care provin din Germania și din Portugalia cu tratamentul dividendelor originare din alte state membre.

101. După cum am arătat anterior, libertățile de circulație se opun oricărei legislații a unui stat membru care prevede în mod nejustificat o normă diferită pentru situații identice sau aceeași normă pentru situații diferite. Astfel cum reiese din Hotărârea din 12 septembrie 2006, Cadbury Schweppes și Cadbury Schweppes Overseas [30], această interzicere a măsurilor discriminatorii nu privește numai diferențele de tratament între un contribuabil rezident care investește în statul în care are reședința și un contribuabil rezident care investește în alt stat al Uniunii. Aceasta se aplică de asemenea măsurilor naționale care prevăd un regim diferențiat între statele membre și care tratează investițiile într-un stat al Uniunii în mod mai puțin favorabil decât investițiile efectuate într-un alt stat membru.

102. Desigur, în Hotărârea D., citată anterior, s-a stabilit că dreptul comunitar nu impunea Țărilor de Jos să extindă la D., cetățean german cu reședința în Germania, beneficiul convenției bilaterale încheiate între Regatul Țărilor de Jos și Regatul Belgiei. Prin urmare, D. nu a putut pretinde să beneficieze de reducerea impozitului pe avere datorat

30 — C-196/04, Rec., p. I-7995, punctele 43-46.

în Țările de Jos, care unui contribuabil cu reședința în Belgia aflat în aceeași situație i-ar fi fost acordată în temeiul convenției bilaterale menționate.

103. În această cauză, Curtea a apreciat că diferența de tratament între D. și un contribuabil cu reședința în Belgia nu este contrară dreptului comunitar, întrucât aceștia nu se aflau în aceeași situație. Curtea și-a întemeiat această apreciere pe o dublă constatare: pe de o parte, acest contribuabil, în calitate de persoană fizică cu reședința în Belgia, era vizat de respectiva convenție și, pe de altă parte, faptul că drepturile și obligațiile reciproce prevăzute de aceasta se aplică exclusiv persoanelor care au reședința în unul dintre cele două state membre contractante reprezintă o consecință inerentă convențiilor bilaterale pentru evitarea dublei impuneri. Curtea a dedus de aici că dispoziția din convenția încheiată între Belgia și Țările de Jos care prevede beneficiul reducerii în favoarea unui rezident belgian nu constituie un avantaj separabil de restul acestei convenții, ci face parte integrantă din aceasta și contribuie la echilibrul său general [31].

104. Rezultă de aici că necesitatea de a menține echilibrul și reciprocitatea angajamentelor asumate în mod bilateral este aceea care justifică limitarea domeniului de aplicare al unor astfel de convenții la persoanele fizice și juridice pe care le vizează. Această cerință conduce, prin urmare, la concluzia că diferența de tratament astfel instituită între resortisanți ai unor state membre diferite care, făcând abstracție de dispozițiile acestor convenții, se află în aceeași situație nu este discriminatorie.

105. În măsura în care jurisprudența rezultată din Hotărârea D., citată anterior, apare, astfel, ca o excepție de la principiul nediscriminării, aceasta trebuie, în opinia noastră, să facă obiectul unei interpretări stricte. Acesta este motivul pentru care considerăm că această jurisprudență nu poate fi aplicată în speță.

106. Astfel, dacă examinăm situația unui organism de plasament colectiv care investește în Germania sau în Portugalia și cea a unui organism de plasament colectiv care investește într-un alt stat membru, precum Italia, vom constata că nici primul organism, nici al doilea nu sunt vizate de o convenție bilaterală pentru evitarea dublei impuneri.

107. Împrejurarea că organismul care investește în Italia beneficiază de o compensație pentru reținerea la sursă aplicată

31 — Hotărârea D., citată anterior (punctele 59-62). Aceeași analiză a fost adoptată de Curte în Hotărârea Test Claimants in Class IV of the ACT Group Litigation, citată anterior, cu privire la diferența de tratament aplicată unor societăți nerezidente în Regatul Unit, pentru motivul că unele dintre convențiile încheiate de acest stat membru cu celelalte state membre prevedeau un credit fiscal în favoarea societăților rezidente în statele membre menționate, în timp ce altele nu prevedeau acest lucru (punctele 84-91).

asupra dividendelor originare din acest stat nu rezultă, așadar, din aplicarea automată a convenției bilaterale încheiate între Regatul Țărilor de Jos și Republica Italiană, ci dintr-o decizie unilaterală a guvernului olandez de a extinde beneficiul acestei convenții la organismele de plasament colectiv. Prin urmare, nu se poate afirma că dreptul unor astfel de organisme la imputarea impozitelor reținute la sursă într-un stat membru care a încheiat o convenție bilaterală cu Regatul Țărilor de Jos face parte integrantă din această convenție și contribuie la echilibrul său general. Extinderea dreptului la compensație la dividendele care provin din Germania și din Portugalia nu pune, așadar, în pericol echilibrul și reciprocitatea angajamentelor cuprinse în convențiile bilaterale încheiate de Regatul Țărilor de Jos.

108. În aceste condiții, Curtea trebuie, în opinia noastră, să asigure respectarea principiului nediscriminării, care constituie însuși fundamentul pieței interne și pe care statele membre trebui să îl respecte atunci când își exercită competențele în domeniul fiscal. În opinia noastră, din momentul în care legiuitorul olandez a decis să acorde organismelor de plasament colectiv o compensație pentru reținerile la sursă aplicate asupra dividendelor originare din anumite state membre, în timp ce, după cum arată chiar acesta, convențiile bilaterale încheiate cu statele respective nu îi impuneau acest lucru, legiuitorul respectiv nu putea exclude de la beneficiul acestui avantaj dividendele care proveneau din alte state membre, cum ar fi Germania și Portugalia.

109. În consecință, propunem Curții să răspundă la prima întrebare litera a) că articolele 56 CE și 58 CE trebuie interpretate în sensul că se opun unei legislații a unui stat membru precum legislația olandeză în cauză care, în condițiile în care prevede în favoarea organismelor de plasament colectiv o compensație destinată să țină seama de prelevările fiscale efectuate la sursă de către un alt stat membru asupra dividendelor plătite organismelor respective, restrânge această compensație la cuantumul pe care o persoană fizică cu reședința pe teritoriul olandez ar fi putut să îl impute în temeiul unei convenții pentru evitarea dublei impuneri încheiate cu celălalt stat membru.

b) Cu privire la prima întrebare litera b)

110. Prin intermediul primei întrebări litera b), instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească dacă articolele 56 CE și 58 CE trebuie interpretate în sensul că se opun unei legislații a unui stat membru care, în condițiile în care prevede în favoarea organismelor de plasament colectiv o compensație destinată să țină seama de prelevările fiscale efectuate la sursă de către un alt stat membru asupra dividendelor plătite acestor organisme, restrânge această compensație dacă și în măsura în care acționariatul organismului în cauză este constituit din persoane fizice care nu au reședința în Țările de Jos sau din organisme care nu sunt supuse plății impozitului pe profit în acest stat.

111. Prin această întrebare, instanța menționată urmărește să se stabilească dacă reducerea compensației acordate OESF proporțional cu participarea la capitalul acestui organism a unor acționari care au reședința sau sunt stabiliți în alte state membre decât Țările de Jos (Belgia, Germania, Franța, Luxemburg și Regatul Unit) și în țări terțe (Statele Unite și Elveția) este conformă cu libertatea de circulație a capitalurilor.

112. Instanța de trimitere arată că adresează această întrebare Curții având în vedere că un organism de plasament colectiv care investește în Țările de Jos beneficiază de rambursarea reținerilor la sursă aplicate dividendelor de origine națională, indiferent de locul unde au reședința sau sunt stabiliți acționarii acestuia.

113. Spre deosebire de Comisie, nu considerăm că regimul în litigiu este contrar dreptului comunitar sub acest aspect. Astfel cum am arătat cu ocazia examinării compatibilității cu dreptul comunitar a primei limitări, scutirea organismelor de plasament colectiv de la plata impozitului olandez pe dividende nu obligă Regatul Țărilor de Jos să prevadă un sistem de imputare a reținerilor la sursă aplicate dividendelor străine.

114. Prin urmare, împrejurarea că un organism de plasament colectiv suportă o diminuare a compensației destinate să țină cont de reținerile la sursă aplicate dividendelor originare din alte țări în funcție de participația unor acționari străini la capitalul său nu este contrară dreptului comunitar, având în vedere că acest organism este scutit de impozitul olandez pe dividende indiferent de locul unde au reședința sau sunt stabiliți acționarii acestuia.

115. În schimb, considerăm că limitarea în litigiu este contrară articolelor 56 CE și 58 CE în situația în care sunt examinate efectele acesteia în ceea ce privește circulația capitalurilor între un organism de plasament colectiv și acționarii săi.

116. Mai întâi, limitarea în cauză restrânge circulația acestor capitaluri. Astfel, un organism de plasament colectiv ai cărui acționari au, toți, reședința sau sunt stabiliți în Țările de Jos și care investește în străinătate beneficiază de o compensație pentru impozitele reținute la sursă în limita impozitului olandez care ar fi aplicabil dividendelor străine. În schimb, compensația acordată unui organism de plasament colectiv ai cărui acționari sunt, parțial, străini este redusă în funcție de participația acestor acționari la capitalul său.

117. În această privință, trebuie amintit că, potrivit regimului fiscal în cauză, cuantumul

profitului distribuit acționarilor se calculează luându-se în considerare rambursarea impozitului reținut la sursă pentru dividendele plătite de societăți stabilite în Țările de Jos, precum și compensația acordată în temeiul reținerilor la sursă aplicate în străinătate dividendelor originare din alte state. În continuare, cuantumul profitului care urmează a fi distribuit, astfel stabilit, se repartizează între acționarii organismului de plasament colectiv în funcție de participația acestora la capitalul acestui organism, iar acționarii sunt impozitați pentru dividendele respective în Țările de Jos, printr-o reținere la sursă efectuată de acest organism.

118. Rezultă că limitarea compensației pentru impozitul străin în funcție de participația acționarilor străini la capitalul organismului respectiv sancționează fără deosebire toți acționarii acestui organism, întrucât are ca efect reducerea cuantumului total al profitului care se distribuie.

119. O astfel de limitare împiedică, prin urmare, atragerea de capitaluri, de către un organism de plasament colectiv, din alte state membre și din țări terțe și descurajează investitorii străini să dobândească participații la acesta.

120. În continuare, contrar susținerilor guvernului olandez, aceste restricții nu ar putea fi justificate de faptul că acționarii care au reședința sau sunt stabiliți în străinătate nu s-ar afla în aceeași situație precum acționarii care au reședința sau sunt stabiliți în Țările de Jos. Astfel cum subliniază instanța de trimitere, toți acționarii unui organism de plasament colectiv sunt impozitați în Țările de Jos pentru dividendele distribuite de acest organism, indiferent de locul unde au reședința sau sunt stabiliți. Rezultă că un organism de plasament colectiv care investește în străinătate și are acționari străini se află, în această privință, în aceeași situație precum un organism de plasament colectiv care investește în străinătate și ai cărui acționari au, toți, reședința sau sunt stabiliți în Țările de Jos.

121. În consecință, și potrivit jurisprudenței rezultate din Hotărârile Test Claimants in Class IV of the ACT Group Litigation, precum și Denkavit Internationaal și Denkavit France, citate anterior, din momentul în care Regatul Țărilor de Jos a decis să acorde organismelor de plasament colectiv o compensație pentru impozitul reținut în străinătate și să impoziteze acționarii acestui organism indiferent de reședința acestora sau de locul unde sunt stabiliți, acesta trebuia să extindă beneficiul acestei compensații la organismele de plasament colectiv care au și acționari nerezidenți [32].

32 — Hotărârea Denkavit Internationaal și Denkavit France, citată anterior (punctul 37 și jurisprudența citată).

122. Propunem, așadar, Curții să răspundă la prima întrebare litera b) că articolele 56 CE și 58 CE trebuie interpretate în sensul că se opun unei legislații a unui stat membru precum legislația olandeză în cauză care, în condițiile în care prevede în favoarea organismelor de plasament colectiv o compensație destinată să țină seama de prelevările fiscale efectuate la sursă de către un alt stat membru asupra dividendelor plătite acestor organisme, restrânge această compensație dacă și în măsura în care acționariatul organismului în cauză este constituit din persoane fizice care nu au reședința în Țările de Jos sau din organisme care nu sunt supuse plății impozitului pe profit în acest stat.

3. Cu privire la a doua serie de întrebări preliminare

123. Instanța de trimitere arată că s-a confruntat cu două întrebări.

124. În primul rând, aceasta urmărește să se stabilească dacă este necesar să se facă o distincție între dividendele originare dintr-un stat membru al Comunității sau al Spațiului Economic European (SEE) și dividendele care provin dintr-o țară terță. Aceasta arată că s-a confruntat cu această întrebare întrucât OESF, în cursul exercițiului financiar în cauză, a primit dividende de la o societate stabilită în Elveția.

125. În al doilea rând, instanța de trimitere ridică problema dacă interdicția prevăzută la articolul 56 CE are aceleași efecte în ceea ce privește circulația capitalurilor provenind din țări terțe sau având ca destinație țări terțe precum în cadrul Uniunii Europene și al SEE. Aceasta solicită să se precizeze, în această privință, dacă articolul menționat impune unui stat membru să renunțe la un avantaj în cadrul circulației capitalurilor cu o țară terță, în timp ce aceasta din urmă, prin ipoteză, nu este legată prin tratat și nu este, așadar, obligată să facă un sacrificiu similar. Astfel, ca urmare a absenței reciprocității, se pune problema de a se determina dacă restricțiile ar putea fi justificate prin motive ce nu ar fi reținute în cadrul intracomunitar.

126. Având în vedere aceste considerații, instanța de trimitere solicită să se stabilească, prin intermediul celei de a doua întrebări litera b), dacă articolul 56 CE are aceleași efecte în ceea ce privește circulația capitalurilor având ca destinație țări terțe sau provenind din țări terțe precum în cadrul intracomunitar, iar prin intermediul celei de a doua întrebări litera c), să se stabilească dacă, în cazul în care răspunsul la întrebarea anterioară este negativ, articolul 56 CE se opune primei limitări în măsura în care aceasta este destinată să țină seama de reținerile la sursă aplicate de o țară terță, în cazul în care limitarea menționată este motivată prin împrejurarea că acționariatul organismului respectiv cuprinde și acționari străini.

127. Prin intermediul celei de a doua întrebări litera a), instanța de trimitere solicită

să se stabilească dacă noțiunea „investiții directe” prevăzută la articolul 57 alineatul (1) CE, care permite statelor membre să mențină restricțiile în vigoare la 31 decembrie 1993 privind circulația capitalurilor provenind din țări terțe sau având ca destinație țări terțe, în cazul în care acestea implică astfel de investiții, include deținerea unui pachet de acțiuni emise de o societate, pachet ce nu permite exercitarea unei influențe determinante asupra gestiunii sau controlul acestei societăți.

128. În sfârșit, prin intermediul celei de a treia întrebări literele b) și c), instanța de trimitere solicită Curții să se pronunțe cu privire la aspectul dacă împrejurarea că acționarii străini ai organismului de plasament colectiv în cauză au reședința sau sunt stabiliți într-un alt stat membru sau într-o țară cu care statul membru în care este stabilit acest organism a încheiat o convenție care prevede, pe bază de reciprocitate, imputarea reținerilor la sursă aplicate dividendelor are incidență asupra răspunsurilor aduse întrebărilor precedente.

129. Vom examina mai întâi cea de a doua întrebare litera b), în măsura în care vizează investițiile efectuate de OESF într-o țară terță, precum și cea de a doua întrebare literele c) și a), care se raportează numai la aceste investiții. Vom analiza, în continuare, cea de a doua întrebare litera b), în măsura în care ia în considerare că o parte dintre acționarii OESF au reședința sau sunt stabiliți într-o țară terță, precum și a treia întrebare literele b) și c), care privesc această situație.

130. Instanța de trimitere adresează Curții cea de a doua întrebare literele a) și c) în considerarea faptului că OESF a primit dividende de la o societate stabilită în Elveția. Considerăm că această întrebare nu este admisibilă, întrucât nu este necesară pentru soluționarea acțiunii principale. Astfel, reiese din indicațiile furnizate de instanța de trimitere că reținerile la sursă aplicate în Elveția asupra dividendelor plătite către OESF care proveneau din această țară au fost luate în considerare la calcularea compensației. Reiese de asemenea din aceste indicații că singurele rețineri la sursă care nu au fost luate în considerare au fost aplicate în state membre, respectiv în Germania și în Portugalia.

131. Potrivit jurisprudenței [33], considerăm, așadar, că nu este necesar să se răspundă la cea de a doua întrebare litera b) în măsura în care se raportează la investițiile efectuate de OESF în Elveția, nici la cea de a doua întrebare literele c) și a), care privesc în mod specific aceste investiții.

132. Vom examina, în acest moment, cea de a doua întrebare litera b), în măsura în care se referă la participația la capitalul OESF a unor acționari care au reședința sau sunt stabiliți în țări terțe, precum și a treia întrebare literele b) și c).

33 — A se vedea, în special, Hotărârea Lenz, citată anterior (punctul 52), și Hotărârea din 21 februarie 2006, Ritter-Coulais (C-152/03, Rec., p. I-1711, punctul 15 și jurisprudența citată).

133. În ceea ce privește motivele pentru care instanța de trimitere adresează aceste întrebări, propunem Curții să le examineze împreună și să le interpreteze în sensul că instanța menționată solicită să se stabilească dacă limitările în cauză pot fi justificate prin faptul că o parte dintre acționarii organismului de plasament colectiv în cauză nu au reședința sau nu sunt stabiliți în alt stat membru sau într-o țară terță cu care statul membru în care este stabilit acest organism a încheiat o convenție care prevede, pe bază de reciprocitate, imputarea reținerilor la sursă aplicate dividendelor.

134. Desigur, astfel cum am amintit anterior, Curtea a admis că nu se poate exclude ca o restricție privind circulația capitalurilor având ca destinație țări terțe sau provenind din țări terțe să fie justificată printr-un motiv dat în împrejurări în care acest motiv nu ar fi de natură să constituie o justificare valabilă pentru o restricție privind circulația capitalurilor între statele membre.

135. Curtea a oferit indicații cu privire la motivele care pot fi reținute. Aceste motive decurg din faptul că un stat terț nu este obligat să respecte dreptul comunitar, în special ansamblul obligațiilor de cooperare în domeniul furnizării de informații și al asistenței privind perceperea impozitelor. Guvernul olandez susține că aceste motive pot fi de asemenea întemeiate pe absența reciprocității în ceea ce privește respectarea obligațiilor prevăzute la articolul 56 CE.

136. În orice caz, nu considerăm că, în împrejurările cauzei, limitările în litigiu pot fi justificate printr-un motiv specific circulației capitalurilor cu țările terțe. Astfel cum am arătat anterior, limitările în litigiu au ca efect reducerea cuantumului total al profitului care se distribuie tuturor acționarilor, indiferent de locul unde au reședința sau sunt stabiliți și îi sancționează, astfel, pe aceștia fără deosebire. Pe de altă parte, reiese din indicațiile furnizate de instanța de trimitere că o parte dintre acționarii străini ai OESF aveau, în cursul exercițiului financiar relevant, reședința sau erau stabiliți în alte state membre.

137. În consecință, presupunând că limitările în litigiu ar putea fi justificate printr-un motiv specific circulației capitalurilor având ca destinație țări terțe sau provenind din țări terțe, în cazul în care toți acționarii organismului de plasament colectiv în cauză ar fi avut reședința sau ar fi fost stabiliți într-o țară terță, o astfel de justificare nu poate fi luată în considerare în speță.

138. Vom propune, prin urmare, să se răspundă la cea de a doua întrebare litera

b) și la cea de a treia întrebare literele b) și c) că limitările în cauză nu pot fi justificate prin faptul că o parte dintre acționarii organismului de plasament colectiv în cauză nu au reședința sau nu sunt stabiliți în alt stat membru sau într-o țară terță cu care statul membru în care este stabilit acest organism a încheiat o convenție care prevede, pe bază de reciprocitate, imputarea reținerilor la sursă aplicate dividendelor.

4. Cu privire la cea de a treia întrebare litera a)

139. Prin cea de a treia întrebare litera (a), instanța de trimitere solicită să se stabilească dacă faptul că reținerea fiscală aplicată în altă țară dividendelor provenind din această țară este mai ridicată decât reținerea care se aplică dividendelor redistribuite acționarilor străini în statul membru în care este stabilit organismul de plasament colectiv are incidență asupra răspunsurilor la întrebările precedente.

140. Instanța menționată adresează Curții această întrebare deoarece nivelul reținerii la sursă aplicate în Portugalia asupra dividendelor plătite către OESF în acest stat membru a fost de 17,5 %, în timp ce nivelul reținerii la sursă aplicate în Țările de Jos asupra dividendelor distribuite acționarilor OESF s-a ridicat la 15 %.

141. Considerăm că această împrejurare nu are incidență asupra răspunsurilor pe care le-am propus pentru prima serie de întrebări preliminare.

142. Astfel, în ceea ce privește prima limitare, compensația acordată de Regatul Țărilor de Jos în temeiul reținerilor la sursă aplicate în alt stat membru decât Germania și Portugalia nu depinde de nivelul acestor rețineri. Reținerile la sursă aplicate în Portugalia trebuie, prin urmare, să facă obiectul unui tratament echivalent și să dea dreptul la o compensație, indiferent de faptul că nivelul acestor rețineri este superior nivelului impozitului plătit în avans în Țările de Jos pentru dividendele distribuite acționarilor [34].

143. Același raționament este valabil pentru cea de a doua limitare. Compensația acordată în temeiul reținerilor la sursă aplicate în alt stat membru unui organism de plasament

34 — În această privință, contrar celor susținute de OESF în ședință, trebuie precizat că guvernul olandez nu este obligat să ii ramburseze acestuia totalitatea impozitului plătit în Portugalia în cazul în care regimul fiscal în litigiu, astfel cum a fost interpretat, limitează compensația destinată să ia în considerare impozitul reținut la sursă asupra dividendelor originare din străinătate la cuantumul impozitului olandez care poate fi aplicat acestor dividende. Reținerea la sursă aplicată în Portugalia trebuie să dea dreptul la o compensație în aceleași condiții precum reținerile aplicate în celelalte state membre.

colectiv ai cărui acționari au, toți, reședința sau sunt stabiliți în Țările de Jos nu depinde nici aceasta de nivelul acestei rețineri la sursă. Un organism de plasament colectiv al cărui capital este deținut în totalitate sau parțial de acționari străini trebuie, prin urmare, să beneficieze de această compensație, indiferent de nivelul reținerii la sursă aplicate în statul membru din care provin dividendele.

144. Prin urmare, propunem să se răspundă la cea de a treia întrebare litera a) că faptul că reținerea fiscală aplicată în alt stat membru asupra dividendelor provenind din acest stat este mai ridicată decât reținerea care se aplică dividendelor redistribuite acționarilor străini în statul membru în care este stabilit organismul de plasament colectiv nu are incidență asupra răspunsurilor la întrebările precedente.

V — Concluzie

145. Având în vedere considerațiile care precedă, propunem să se răspundă întrebărilor adresate de Hoge Raad der Nederlanden în felul următor:

„1) Articolele 56 CE și 58 CE trebuie interpretate în sensul că se opun unei legislații a unui stat membru precum legislația olandeză în cauză care, în condițiile în care prevede în favoarea organismelor de plasament colectiv o compensație destinată să țină seama de prelevările fiscale efectuate la sursă de către un alt stat membru asupra dividendelor plătite organismelor respective, restrânge această compensație, pe de o parte, la cuantumul pe care o persoană fizică cu reședința pe teritoriul olandez ar fi putut să îl impute în temeiul unei convenții pentru evitarea dublei impuneri încheiate cu celălalt stat membru și, pe de altă parte, dacă și în măsura în care acționariatul organismului în cauză este constituit din persoane fizice care nu au reședința în Țările de Jos sau din organisme care nu sunt supuse plății impozitului pe profit în acest stat.

2) Aceste restricții privind circulația capitalurilor nu pot fi justificate prin faptul că o parte dintre acționarii organismului de plasament colectiv în cauză nu au reședința sau nu sunt stabiliți în alt stat membru sau într-o țară terță cu care statul membru în care este stabilit acest organism a încheiat o convenție care prevede, pe bază de reciprocitate, imputarea reținerilor la sursă aplicate dividendelor.

3) Faptul că reținerea fiscală aplicată în alt stat membru asupra dividendelor provenind din acest stat este mai ridicată decât reținerea care se aplică dividendelor redistribuite acționarilor străini în statul membru în care este stabilit organismul de plasament colectiv nu are incidență asupra răspunsurilor la întrebările precedente."